

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра політичних інститутів і процесів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О7 Політологія

за освітньо-професійною програмою «**Психологія**»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

спеціальність **053 «Психологія»**

спеціалізація

факультет **філософський факультет**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки	За вибором ВНЗ	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 053 психологія	1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (Реферат)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% : 67%

для заочної форми навчання – 10% : 90%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою є вивчення сутності, характеру, закономірностей сфери політики, політичної дійсності, політичного життя особи і суспільства. Ознайомлення з особливостями та закономірностями політичного процесу, функціонування політичної системи і влади, сутність, форми і методи діяльності суб'єктів політики.

Завдання :

- засвоєння студентами знань з історії політичної думки та теорії політичної науки;
- отримання знань про категоріальний апарат, методологічні засади та методи політичної науки;
- вироблення у студентів навичок виокремлювати теоретичні і прикладні аспекти політологічного знання, раціонального та ірраціонального в політиці;

- отримання знань та уявлень про природу сучасних політичних процесів, сутність і різновиди політичних систем та режимів;
- набуття досвіду критичного оцінювання різноманітних теоретичних підходів та шкіл, що існують в політології;
- здобуття навичок для практичного застосування теоретичних знань з аналізу політичних процесів та явищ в Україні та інших державах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

мету, завдання, предмет, структуру; політології;
 фундаментальні дослідження у галузі політичної науки;
 історію зародження і розвитку політології, її основні теоретичні засади та категоріальний апарат;
 інструментарій політології: методи, принципи, функції, закони;
 специфіку політичного життя особи і суспільства, функціонування політичної системи і влади, політичного ринку;
 особливості існуючих у світовій політичній практиці типів виборчих та партійних систем, політичних режимів, форм державного правління та устрою;
 тонкощі виборчих технологій; механізми формування політичних еліт і лідерства;
 причини зародження, сутність, типологію та шляхи врегулювання політичних конфліктів.

вміти:

застосовувати набуті знання для аналізу політичних процесів, політичних систем, управлінських механізмів, форм і методів діяльності суб'єктів політики, їх взаємодії з громадянським суспільством;
 обґрунтовувати переваги та недоліки різних типів виборчих та партійних систем;
 створювати навколо себе атмосферу політичної толерантності, вести політичні дискусії з позицій високих норм етики і моралі та політичної культури;
 переконувати у необхідності здійснення свідомого політичного вибору та формування активної громадянської позиції;
 орієнтуватися в сучасних глобалізаційних процесах та тенденціях світової політики.

Загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
 здатність вчитися і оволодівати професійними знаннями;
 здатність бути критичним і самокритичним;
 здатність генерувати нові ідеї (креативність);
 здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

Спеціальні компетентності:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у різних сферах діяльності, що передбачає застосування теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
 здатність і готовність аналізувати та моделювати політичні феномени та їх динаміку;
 здатність і готовність розуміти зміст суспільно-політичних процесів і впливати на них. емпатійність, толерантність;
 здатність і готовність мислити критично, системно і самогенно; розуміння основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей політичної науки;

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політика і суспільство

Тема 1. Політологія як наука. Історія світової політичної думки

Предмет, об'єкт і методи політології як науки. Політика, її місце і роль в суспільному житті. Підходи до розуміння феномену політики — буденний і науковий. Історія формування поняття «політика». Широке і вузьке розуміння політики. Політика як владні взаємовідносини: регулювання, розподілу, впливу і виконання. Специфіка формування політичної сфери.

Підходи до визначення поняття наука. Предмет і об'єкт науки, предмет і об'єкт політології. Історія формування політології як науки. Навчальні дисципліни, пов'язані з політичною наукою.

Історія формування політичної думки античної Греції. Ідеали афінської демократії. Сократ, його вплив на розвиток політичної думки античної Греції. Модель ідеальної держави Платона. Арістотель — родоначальник політичної науки. Стародавній Рим. Вплив християнства на історію політичної думки.

Специфіка політичної думки Середньовіччя. Політичні вчення Аврелія Августина, Томи Аквінського. Держава як цінність відносного характеру у творах мислителів Середньовіччя.

Концепції природних прав, суспільного договору, народного суверенітету, правової держави у Новий час. Їх вплив на формування сучасних політичних систем.

Тема 2: Базові характеристики української політичної думки

Специфіка та основні етапи формування української політичної думки. М. Драгоманов, В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський, І. Франко, С. Дністрянський, В. Старосольський, В. Винниченко, М. Хвильовий, М. Міхновський, Д. Донцов.

Тема 3: Політична влада. Політична система суспільства

Питання влади в історичній ретроспективі, причини підвищеного інтересу до даного феномену у 20 ст. Підходи до визначення поняття влада, їх специфіка. Суб'єкт та об'єкт у владних взаємовідносинах, критерії диференціації владних взаємовідносин від інших типів суспільних відносин. Потреба у владі, принципи і способи її реалізації.

Види влади, поняття політична влада її специфіка і механізми реалізації. Поняття система, суть системного підходу. Політична система, моделі політичних систем. Теорії політичних систем Д. Істона, Г. Алмонда. Особливості політичної системи, її структура. Компоненти політичної системи.

Зміст основних функцій політичної системи. Розвиток політичних систем і їх взаємодія з іншими підсистемами суспільства. Політична система України на сучасному етапі.

Тема 4. Політичні ідеології

Визначення поняття «політична ідеологія», підходи до її походження і суспільної ролі. Поняття «політична концепція», «політична доктрина».

Світові ідеології та їх види. Лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм, комунізм, фашизм, релігійний фундаменталізм, анархізм.

Тема 5. Політичні партії, політичні рухи.

Історія виникнення політичних партій, генетична модель походження політичних партій за М. Дюверже. Політична партія у сучасному розумінні, її місце і роль у політичній системі.

Політичні рухи, стадії розвитку політичних рухів за Є. Вятром. Типи рухів. Умови трансформації політичних рухів у політичні партії.

Партійні системи, їх типологізація, переваги та недоліки.

Тема 6. Вибори і виборчі системи.

Поняття виборів та виборчих систем. Типи виборчих систем, їх вплив на формування партійної системи. Мажоритарна і пропорційна виборчі системи. Риси та різновиди пропорційних виборчих систем.

Тема 7. Політична еліта.

Питання еліти в історії політичної думки: античність, середньовіччя, новий час. Теорії еліт в період 19-20 ст.: В. Паретто, Г. Моска, Г. Лассуел, Л. Боден, Х. Ортега-і-Гассет. Підходи до визначення поняття еліти в сучасній науці. Політична еліта: в широку і вузькому значенні.

Механізми формування еліт, політичних еліт. Місце і роль опозиції і контрпропозиції в системі влади. Функції політичної еліти.

Специфіка формування політичної еліти в тоталітарному, авторитарному і демократичному режимах.

Питання формування політичної еліти в Україні.

Тема 8. Політична свідомість і політична культура.

Місце та роль політичної свідомості у владних відносинах. Структура політичної свідомості: її рівні і види. Поняття і структура політичної культури. Типологія політичних культур. Проблеми формування української політичної культури.

Змістовий модуль 2. Політика і держава

Тема 9. Держава як основний інститут політичної системи

Місце, значення і роль політичного інституту в сучасних політичних системах.

Підходи до розуміння місця і ролі держави, її походження. Поняття держава, характеристики державної організації, функції держави, її відмінність від інших інституційних утворень.

Форми державного правління: республіка (президентська, парламентська, змішана), монархія (конституційна, абсолютистська)

Види державно-територіального устрою: унітарні, федерації, конфедерації.

Поняття політичний режим, його типологізація. Питання трансформації тоталітарних і авторитарних режимів у демократичні.

Тема 10. Зовнішня політика держави і міжнародні відносини.

Взаємодія факторів сили та інтересу у міжнародній політиці. Силевий потенціал держав. Параметри сили (впливу) на міжнародній арені. Баланс інтересів і міжнародні конфлікти. Проблема врегулювання міжнародних конфліктів.

Зовнішня політика, міжнародні відносини. Національна держава і національний інтерес у міжнародних стосунках. Види зовнішньополітичної діяльності та її принципи.. Міжнародні урядові організації та їх функції.

Тема 11. Нація як суб'єкт політики.

Сучасні нації та шляхи їх формування. Національне відродження, національна ідея і націоналізм. Національний суверенітет і політичне самовизначення націй

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		о	л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Політика і суспільство												
Тема 1. Політологія: предмет і об'єкт політології як науки. Історія світової політичної думки	8	2	4			2	6	2	2			2
Тема 2. Базові характеристики української політичної думки.	10		4			6	6					6
Тема 3. Політична влада. Політична система суспільства	10	2	4			4	12	2	2			8
Тема 4. Політичні ідеології	6					6	8					8
Тема 5. Політичні партії, політичні рухи.	12	2	4			6	8					8
Тема 6. Вибірчі системи.	8		2			6	8					8
Тема 7. Політична еліта	8	2				6	8					8
Тема 8. Політична свідомість та політична культура.	6					6	8					8
Змістовий модуль 2. Політика і держава												

Тема 9. Держава як основний інститут політичної системи.	8	2				6	10	2				8
Тема 10. Зовнішня політика держави і міжнародні відносини	8	2				6	8					8
Тема 11. Нація як суб'єкт політики	6					6	8					8
Усього годин	90	12	18			60	90	6	4			80

5. Теми семінарських занять
Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення, предмет та структура науки про політику	2
2	Політика як соціальне явище	2
3.	Розвиток суспільно-політичної думки в античний та середньовічний періоди	2
4	Базові характеристики української політичної думки	2
5	Політична влада	2
6	Політичні партії, партійні системи та суспільно-політичні рухи	4
7	Вибори і виборчі системи	4

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Історія виникнення, предмет та структура науки про політику	2
2.	. Політика як соціальне явище. Політична влада	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	0

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	0

8. Самостійна робота

Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія: предмет і об'єкт політології як науки.	4
2	Політика як соціальне явище.	4
3	Базові характеристики світової політичної думки.	6
4	Основні етапи розвитку політичної думки в Україні	6
5	Держава як центральний інститут політичної системи.	8
6	Політична влада	4
7	Політичні партії та політичні рухи	8
8	Вибори та виборчі системи	8
9	Політична культура та політична свідомість	4
10	Зовнішня політика держави і міжнародні відносини. Нація як суб'єкт політики	8

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія: предмет і об'єкт політології як науки.	2
2	Політика як соціальне явище.	6
3	Базові характеристики світової політичної думки.	8
4	Основні етапи розвитку політичної думки в Україні	8
5	Держава як центральний інститут політичної системи.	8
6	Політична влада	8
7	Політичні партії та політичні рухи	8
8	Вибори та виборчі системи	8
9	Політична культура та політична свідомість	8
10	Зовнішня політика держави і міжнародні відносини. Нація як суб'єкт політики	8

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Предмет політології, її сутність, основні категорії, методи та функції
2. Політика, її зміст, структура, об'єкти і суб'єкти.

3. Соціальна структура сучасного суспільства, тенденції його розвитку.
4. Порівняльний аналіз політичних концепцій Платона та Арістотеля.
5. Політичні концепції Нового часу. Д. Локк, Т. Гоббс, Ш. Монтеск'є.
6. Основні політико – ідеологічні доктрини сучасності (комуністичні, соціал-демократичні, консервативні, ліберальні, фашистські), їх характеристика.
7. Влада як явище суспільного життя.
8. Принцип розподілу державної влади та її історичні форми.
9. Влада як соціальне явище.
10. Концепції влади. Методи влади.
11. Політичні партії: їх сутність та місце у політичній системі суспільства (масові і кадрові партії; правлячі і опозиційні; ліві, праві, центристські; їх реєстрація і фінансування).
12. Поняття, і типи партійних систем, їх типологія.
13. Особливості формування сучасних політичних партій .
14. Громадські організації та рухи, їх роль і місце у політичній системі суспільства.
15. Поняття, зміст і структура громадянського суспільства.
16. Типи демократії їх сутність та критерії визначення.
17. Принципи виборчого права та організації демократичних виборів.
18. Вибори та їх класифікація. Типологія виборчих систем
19. Виборчі системи і їх місце в формуванні інститутів політичної влади. Виборча система в сучасній Україні
20. Політична свідомість і політична культура, як важливі елементи політичної системи.
21. Політична ідеологія як найважливіший стрижень політичної свідомості людини, її структура (ідея, гіпотеза, концепція, теорія, ідеал, гасло, програма політичного розвитку).
22. Природа, місце і роль міжнародної політики та міжнародних відносин у житті сучасного суспільства.
23. Міжнародні організації (урядові, неурядові, глобальні, групові, регіональні) і рухи, їх функції, завдання та тенденції розвитку в сучасному світі.
24. Національний інтерес та національна безпека
25. Міжнародні конфлікти, причини їх виникнення та шляхи вирішення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Політологія як наука, її предмет, функції і методи.

Питання для самоконтролю

1. Які причини виникнення політології як науки та навчальної дисципліни?
2. У чому відмінність предмету політології у порівнянні з іншими суспільними дисциплінами?
3. Структура та функції політології.

Тема 2. Політика як соціальне явище

Питання для самоконтролю

1. Поняття «політика»: зміст і суть. Специфіка політики як соціальної реальності.
2. Структура і функції політики. Межі політики в суспільстві. Суб'єкти та об'єкти політики.
3. Політика і економіка: взаємозв'язок та взаємозалежність.

Тема 3. Базові характеристики світової політичної думки

Питання для самоконтролю

1. Виділіть особливості конфуціанського вчення стосовно суспільного розвитку. В чому, на вашу думку, причина його актуальності в сучасну епоху?
2. Проаналізуйте спільні та відмінні риси в концепціях ідеальної держави Платона та Аристотеля.
3. Охарактеризуйте підхід стоїків до розуміння політичного розвитку.
4. Чи сформувались в епоху Стародавнього Риму відмінні від давньогрецьких суспільно-філософські підходи?
5. Розкрийте суть теоцентричного сприйняття політики епохи Середньовіччя.
6. Який вплив мали суспільно-політичні вчення епохи Стародавнього світу на сучасну політичну науку?

Тема 4. Основні етапи розвитку політичної думки в Україні

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте ліберальні та автономно - федералістичні ідеї М. Драгоманова.
2. Порівняйте політичні погляди основних представників української політичної думки кінця ХІХ – першої половини ХХ століть. (В. Липинський, С.Томашівський, В. Кучабський, І. Франко, С. Дністрянський, В. Старосольський, В. Винниченко, М.Хвильовий, М. Міхновський, Д. Донцов).
3. Назвіть основні напрями політичної думки другої половини ХХ століття.

Тема 5. Політична влада

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає зміст поняття «влада»? Які основні підходи щодо її трактування?
2. Як реалізується політична влада в суспільстві?
3. Доведіть необхідність розподілу влади.
4. Перелічіть органи виконавчої, законодавчої та судової влади України.
5. Які критерії ефективності влади?
6. В чому суть поняття «легітимність влади»?
7. У чому відмінність політичної влади від державної?
10. Чи можливе існування суспільства без політичної влади?

Тема 6. Політичні партії та політичні рухи

Питання для самоконтролю

1. Які етапи генезису партій у світовій історії?
2. Назвіть основні функції політичних партій.
3. Порівняйте особливості кадрових і масових партій.
4. Які основні види партійних систем?
5. Назвіть визначальні риси одно-, дво- і багатопартійних систем.
6. Які функції виконують громадсько-політичні рухи?

Тема 7. Вибори та виборчі системи

Питання для самоконтролю

1. Що таке вибори?
2. Яка роль та функції виборів у житті суспільства?
3. Назвіть основні принципи демократичної організації виборів.
4. Охарактеризуйте основні стадії виборчого процесу.
5. Що таке виборча система?
6. Які є типи виборчих систем? Охарактеризуйте їх переваги та недоліки.

Тема 8. Політичні ідеології

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «політична ідеологія»
2. В чому полягає зміст поняття «політична доктрина»?
3. Охарактеризуйте та порівняйте такі світові ідеології як лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм, комунізм, фашизм.

Тема 9. Політична культура та політична свідомість

Питання для самоконтролю

1. Якими є сутність, місце та роль політичної свідомості у владних відносинах?

2. Назвіть рівні і види політичної свідомості.
3. Охарактеризуйте поняття і структуру політичної культури.
4. Назвіть типології політичних культур.

Тема 10. Зовнішня політика держави і міжнародні відносини

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення понять «зовнішня політика» та «міжнародні відносини».
2. Охарактеризуйте особливості врегулювання міжнародних конфліктів.
3. Які функції виконують міжнародні організації?

9. Індивідуальні завдання

Написання рефератів за темами

1. Політологія в системі інших гуманітарних наук
2. Прогностична функція політології, її роль та місце у політичному розвитку України.
3. Соціальна структура сучасного суспільства України, тенденції його розвитку
4. Проблеми управління державними справами у громадсько-політичних поглядах Конфуція
5. Політичні ідеї Фоми Аквінського
6. Теорія правової держави у політичному вченні І. Канта
7. Принципи політичної діяльності володаря в концепції Макіавеллі
8. Теорії поділу влади Дж. Лока та Ш. Монтеск'є
9. Теорія суверенітету Ж. Бодена
10. Політичні ідеї київських князів
11. Державотворчі концепції українських гетьманів
12. Політичні погляди М. Драгоманова
13. Розвиток і особливості націонал-комунізму в Україні
14. Політична наука в сучасній Україні: суспільно-політичне значення і головні тенденції розвитку
15. Концепція поділу влади: сучасна інтерпретація
16. Державна влада в Україні: особливості, проблеми, перспективи
17. Засоби масової інформації як "четверта влада"
18. Основні причини зміни політичних режимів
19. Типи політичних систем у посткомуністичних країнах: порівняльний характер
20. Сутність та принцип правової держави в сучасному світі
21. Громадянське суспільство та держава: питання співвідношення та взаємодії
22. Основні тенденції розвитку сучасної держави
23. Профспілки: можливості, проблеми та результати діяльності
24. Неформальні об'єднання: структура та роль у суспільному житті
25. Політична культура — культура політичного мислення і поведінки
26. Політична культура української молоді на сучасному етапі
27. Роль Конституції у формуванні демократичного політичного режиму в Україні
28. Проблеми і перспективи становлення громадянського суспільства в Україні
29. Вибори та їх роль у політичному житті України. Державна влада в Україні: особливості, проблеми, перспективи
30. Багатопартійність як основна риса партійної системи в Україні

Методичні рекомендації щодо підготовки реферативної роботи об'ємом 12 сторінок включають дотримання певних вимог.

Структура реферату складається із наступних обов'язкових елементів:

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури (2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми та перспективність її дослідження;
- Виклад основного матеріалу;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

10. Методи навчання

При вивченні дисципліни на лекційних та семінарських заняттях з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів використовуються різні методи навчання та навчальні технології, наприклад:

- проблемні лекції;
- складання графічних схем;
- дискусії;
- презентації;
- ігрові тренінги;
- круглий стіл;
- метод «Прес» (Позиція, обґрунтування, приклад, висновок);

11. Методи контролю

В рамках навчально процесу, з метою визначення рівня знань, умінь та навичок студентів реалізується триступеневий контроль: 1) поточний контроль; 2) контрольна робота (тести); 3) написання реферативної роботи чи колоквиум.

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій студентами є обов'язковим.

Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми.

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з навчальною літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних тем і аргументовано її обґрунтувати.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу здійснюється у вигляді проведення колоквиуму чи написання реферату.

Критерії оцінювання реферату (колоквиуму)

Критерії	Оцінка
Глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	18-20 балів
Обґрунтоване розкриття проблеми	15-17 балів
Тема розкрита неповно	12-14 балів
Тема розкрита неповно з наявністю помилок	9-11 балів
Розкритий лише окремий аспект	6-8 балів
Робота не зарахована	3-5 балів

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни:

“*відмінно*” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“*добре*” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“*задовільно*” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій,

нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

12. Розподіл балів, які отримують студенти (для заліку)

Модуль 1			Модуль 2		
Навчальна (аудиторна) та самостійна робота			Реферат або колоквиум	тести	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2				
T1- T8	T9-T11				
Поточний контроль – 30	Поточний контроль – 20		20	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оці нка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90 -100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорний конспект лекцій

Методичні рекомендації для семінарських та практичних занять.

Методичні рекомендації для самостійної роботи.

Тести для контролю знань.

14. Рекомендована література

Базова

1. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Избр. произв. - М. : Прогресс, 1990. - 230 с.
2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Основи політології: навчальний посібник. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : Товариство «Знання», КОО, 1999. - 427 с.
3. Конституція України. - Х. : ООО «Одиссей», 2007. - 64 с.
4. Мельник В.А. Современный словарь по политологии. - М. : Книжный дом, 2004. - 640 с.
5. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. - К. : Вид. центр «Академія», 2002. - 528 с.

6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. - Київ: центр навчальної літератури, 2004. - 704 с.
7. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбко, Д. Т. Дзюбко, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбко, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. - 3 -те вид., доопр. і доп. - К.: Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. - 178 с.
8. Политология: Учебное пособие / Под ред. А. С. Тургаева, А. Е. Хренова. - СПб.: Питер, 2005. - 560 с.: ил. - (Серия «Учебное пособие»).
9. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.- К: . Генеза, 2004. - с. 522.
10. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. - Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. - 304 с.
11. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. - 3-тє вид., перероб., доп. - К. : Либідь, 2009. - 480 с.
12. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. - К.: Либідь, 2002. - 576 с.

Додаткова

1. Алмонд Г. Политическая наука: история дисциплины / Г. Алмонд // Полис. - 1997. - № 6. - С. 6-12.
2. Лозовой В. Н., Семеренко Л. М. Чикагская школа: у истоков создания «новой» науки о политике / В. Н. Лозовой. - Ростов н/Д. : « Феникс», 2000. - с. 275.
3. Бафматова С. Поле політики: до проблеми теоретичної ідентифікації / Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2003. - №4. - С. 165-173.
4. Мацієвський Н. Між нормативізмом та функціоналізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. / Н. Мацієвський //Людина і політика. - 2004. - № 5. - С.61-69.
5. Потічний П. Й. Що таке політика ? / П. Й. Потічний // Сучасність. - 1993. - № 8. - С. 23-28.
6. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.- К: . Генеза, 2004. - С. 673-674.
7. Никитина А. Г. О том, «как возможна» наука политология (Становление и основные методологические проблемы) / А. Г.Никитина // Полис. - 1998. - № 3. - С. 27-35.
8. Історія політичних і правових вчень: навч. - метод. посіб. (за вимогами кредитно-модульної системи) / Уклад. Т. І. Бабак. - Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. - 48 с .
9. Цюрупа М. В. Історія політичних і правових вчень: курс лекцій / М. В. Цюрупа. - К. : Український центр духовної культури, 2007. - 264 с.
10. Кочеткова Е. Л. История политических и правовых учений: учебно-методическое пособие / Е. Л. Кочеткова. - Оренбург: Изд. - центр ОГАУ, 2010. - 255 с.
11. Калинина Е. В. История политических и правовых учений: хрестоматія / Е. В. Калинина. - Нижний Новгород: Пламя, 2009. - 262 с.

12. Мачин И. Ф. История политических и правовых учений: краткий курс лекций / И. Ф. Мачин. - М.: Юрайт, 2010. - 185 с.

13. Сухорукова О. А. История политических и правовых учений Древнего мира, Средневековья, Возрождения и Нового времени: учебное пособие / О. А. Сухорукова. - М.: МИЭТ, 2008. - 124 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> – закон України «Про політичні партії в Україні».
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> – закон України «Про громадські об'єднання».
3. <http://zakon1.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.minjust.gov.ua/parties> – реєстр політичних партій.
5. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України.
6. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – електронні бібліотеки.